

important per a nosaltres és que n'hi ha que porten, a una de les cares, la menció del Mestre Racional o del Mestre dels Ports (amb el seu nom, GVIDVS). Aquests tipus de peces amb els noms de càrrecs importants de l'aparell de l'Estat ja han estat comentades per nosaltres (AN-46), tant a Nàpols com a Sicília, i corresponen, com varem indicar en aquest treball, al Gran Camarlenc del rei (cas de Nàpols) o al Mestre Racional (cas de Sicília). Cal indicar que, en el cas del Mestre Racional de Sicília, llavors Antoni Carusio, també hi consta a l'altra banda el nom del rei Alfons IV. Finalment, cal dir que les peces sicilianes que descriu Bonanno, tant les del Mestre Racional com les del Mestre dels Ports, tenen enllaços tipològics amb les altres peces que semblen més inespecífiques, de manera que totes deuen tenir el mateix caràcter. Pensem que la clau definitiva l'hauria de donar el grup de peces que porten altres llegendes, com ara A GRAN MERCI A MISSINA ID, que Bonanno identifica com d'una gran mercè feta a la ciutat, de la qual hi ha una certa constància històrica però que, tenint present que les llegendes són en llatí (REGNI SICILIE ARAGONUM a l'altre costat), potser ens hauria de fer pensar, com ja varem apuntar en el nostre treball del 1974, en els grans mercaders de gra de Sicília, amb IN DEO per la ID final i, potser, MERC(ATOR)I per al MERCI.

En definitiva, pensem que res no podrà ésser conclòs fins que no aparegui documentació que ens il·lustri millor sobre aquestes interessants peces, però el treball de Bonanno té tot el seu mèrit i la seva hipòtesi no es pot pas descartar amb els elements actuals.

M. de Crusafont

GIULIANI, Achille / MATTIOCCO, Enzo, *Le collezione di monete medievali abruzzesi del Museo Civico di Sulmona*, Università Sulmonense della Libera Età, Sulmona, 2016.

La col·lecció numismàtica del Museo Civico de Sulmona té un origen gairebé anecdòtic, ja que va començar a desenvolupar-se a partir d'una troballa i es va anar alimentant gràcies als donatius d'una banca local, d'una entitat generosa i de diferents particulars, que van anar espigolant de les subhastes les rares peces dels tallers de l'Àquila, Chieti, Guardiagrele i, especialment, de Sulmona, que de tant en tant anaven sorgint. En el si del museu, la col·lecció començava a esdevenir important ja que arriba a sumar més de 100 peces, però el terratrèmol del 2009 va aconsellar el tancament de l'antic edifici que conserva aquest fons i ha restat novament amagada del públic. Amb la intenció de difondre la importància d'aquest fons i també d'ajudar a sortir del nou temps mort el fons numismàtic,

els autors, un d'ells també donant de peces, han realitzat un acurat catàleg del fons i l'han publicat. El fons comprèn peces catalanes i angevines i compta amb algunes monedes importants, com ara el raríssim carlí d'argent de Ferran I de Sulmona i tres peces del també rar sestí d'aram de Frederic III i d'aquest mateix taller. Com recordarem, aquestes peces porten les lletres SMPE, element heràldic de la ciutat escollit el 1410 en una incipient decisió de caràcter netament renaixentista, ja que correspon a les primeres lletres del vers del poeta Ovidi, del temps romà i nat a Sulmona, que diu: SULMO MIHI PATRIA EST.

M. de Crusafont

LABROT, Jacques, "Méreaux, jetons et sceaux des ribauds et des femmes folles, étranges témoins de la sexualité et de la prostitution médiévales", *Moyen Age* 104, 2016, p. 80-87.

En aquesta ocasió, l'infatigable especialista en els gitons i méreaux medievals centra el seu interès en els ploms i gitons relacionats amb el sexe, les explícites figures dels quals (masculines i femenines) ornen tot un seguit de peces d'aquest tipus i, en alguns casos, tenen relació amb les festes carnavalesques i amb el Rei Carnestoltes que llavors era elegit. L'autor ens apropa als costums medievals pel que fa als prostíbuls, amb escenes del bany i l'àpat que solia precedir l'acte amorós, amb multitud d'imatges de l'època obtingudes de gravats coetanis.

És només un exemple dels nombrosos treballs de l'autor, que abans publicava aquestes recerques en quaderns propis i que ara ha aprofitat l'acollida de la revista divulgativa de temàtica medieval per a difondre'ls, cosa que li permet millorar les il·lustracions i afegir-hi làmines en color que ens ajuden a situar-nos en el context de l'ús d'aquestes peces.

M. de Crusafont

MARY, Jean-Christophe, "Le monnayage de Guillaume Taillefer, comte de Toulouse (Xe-XIe siècle)", *Bulletin de la Société Française de Numismatique* 71, octubre 2016, p. 322-331.

Encara que sembla que això va canviant, el fet és que el sector medieval segueix essent el parent pobre de la numismàtica, i el sector senyorial, el més desatès. És per això que cal agrair les noves aportacions en un sector que, per la seva obscuritat, manté una gran quantitat d'incògnites pendants. En aquesta oca-